

Risicotoedeling en vaststelling profiel

Een belangrijk onderdeel van de voorstellen voor een nieuw pensioenstelsel is de noodzakelijke vaststelling van een risicoprofiel per leeftijdscohort waarmee tevens de basis voor de toedeling van de collectief gerealiseerde rendementen wordt verankerd.

Het is een variant op hetgeen in de verbeterde premiereregeling het beleggen conform het zogeheten lifecycle principe wordt genoemd. Dit begrip gaat er van uit dat jongeren meer risico kunnen dragen bij het beleggen dan ouderen omdat de hersteltermijn in geval van tegenvallers voor hen langer is dan voor ouderen. Bovendien is als gevolg van de kortere herstelperiode voor ouderen, voor hen het belang van een stabiele uitkering hoger. Veelal is daarnaast in de verbeterde premiereregeling de mogelijkheid aanwezig om ook om andere redenen een hoger of lager risico profiel te kiezen voor de individuele beleggingsportefeuille.

Het nieuwe contract kiest voor een grotere mate van collectiviteit in het beleggingsbeleid waarbij op fondsniveau een optimale beleggingsmix kan worden gehandhaafd, maar bij de rendementstoedeling het principe achter de lifecycle systematiek wordt toegepast.

De pensioenfondsen die hun beleggingsbeleid altijd al moesten bepalen op basis van het gemiddelde door de deelnemers gewenste risicoprofiel moeten dus in het nieuwe stelsel diepgaander onderzoek gaan doen teneinde het gewenste risicoprofiel per leeftijdscohort vast te stellen.

De op basis daarvan toe te kennen rendementen worden dan als volgt vastgesteld.

1. Per leeftijdscohort, door het pensioenfonds vast te stellen qua aantal, wordt eerst het gerealiseerde beschermingsrendement per leeftijdscohort toegekend.
2. Dat zal derhalve voor jongeren vaak aanzienlijk minder zijn dan voor ouderen.
3. Het rendement dat daarna overblijft wordt eveneens per leeftijdscohort verdeeld op basis van het gekozen risicoprofiel en derhalve zal dit voor jongeren aanzienlijk hoger zijn dan voor ouderen.

Er zijn naar ons oordeel twee belangrijke knelpunten in deze voorstellen die nader beraad noodzakelijk maken.

1. De systematiek is erg moeilijk uit te leggen en zal zodra de resultaten ervan in de praktijk tot realisatie komen een duidelijke communicatie vergen. In combinatie met door het pensioenfonds te bepalen spreidingstermijnen en het mogelijk inzetten van de solidariteitsreserve wordt het zelfs zo complex dat het zelfs voor de bedenkers van deze systematiek kennelijk moeilijk uit te leggen is. Onder het motto wat onder de motorkap gebeurt hoeft toch niet allemaal te worden uitgelegd, denkt men dit probleem op te lossen. Wij achten dit echter niet verstandig en alhoewel de systematiek technisch perfect lijkt moet dan toch de vraag gesteld worden of een minder complexe toedeling van het gerealiseerde rendement niet alsnog serieus moet worden overwogen.

2. Daarnaast zien wij problemen voor de pensioenfondsen, die immers op individueel niveau (in ieder geval per leeftijdscategorie) het risicoprofiel van de deelnemers moeten onderzoeken, dit vervolgens in cohorten moeten indelen, en dan ook de rekenregels die daarbij behoren voor de rendementstoedeling moeten vastleggen. Daarbij wordt er gemakshalve van uitgegaan dat het gewenste risicoprofiel uitsluitend met de leeftijd te maken zou hebben, terwijl voor ons vast staat dat andere elementen zoals de hoogte van het inkomen, het wel of niet hebben van een eigen woning en de persoonlijke levenssituatie net zo belangrijk zijn. Hoe zit het in dit kader met de zorgplicht van het pensioenfonds, wanneer het toegekende risicoprofiel sterk afwijkt van het individuele profiel? En wat betekent dit voor de kosten van het fonds, die immers altijd ten koste gaan van het rendement.

Onze voorlopige conclusie is dan ook dat naarmate het aantal leeftijdsc cohorten groter is, de voorgestelde methodiek in technisch opzicht weliswaar welhaast perfect lijkt, maar qua uitlegbaarheid veel te wensen overlaat.

Het probleem van het spanningsveld tussen een individueel gewenst risicoprofiel en dat van de leeftijdsc cohort waar bij men wordt ingedeeld komt daar nog bij.